

Arkivfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 16 motionsyrkanden om arkivfrågor och Statens ljud- och bildarkiv väckta under allmänna motionstiden 2005.

Motionerna handlar om

- bevarande av Riksarkivets historiska material,
- nationell strategi för bevarandet av digital information,
- dokumentation och digitalt bevarande av musik,
- ABM-samverkan,
- SVAR:s verksamhet,
- information till folkrörelser angående arkivens betydelse,
- utbildning av arkivarier,
- immateriellt kulturarv,
- småföretagararkiv i Gnosjö,
- digitalisering av analogt material och
- lokalisering av migrationsprojekt.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns en reservation och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Bevarande av Riksarkivets historiska material	5
Nationell strategi för bevarandet av digital information	6
Dokumentation och digitalt bevarande av musik	7
ABM-samverkan	8
SVAR:s verksamhet	9
Information till folkrörelser angående arkivens betydelse	10
Utbildning av arkivarier	11
Immateriellt kulturarv	12
Småföretagararkiv i Gnosjö	12
Digitalisering av analogt arkivmaterial	14
Lokalisering av migrationsprojekt	15
Reservation	16
Nationell strategi för bevarandet av digital information, punkt 2 (m, fp, kd, c)	16
Särskilt yttrande	17
ABM-samverkan, information till folkrörelser angående arkivens betydelse och utbildning av arkivarier, punkterna 4, 6 och 7 (kd)	17
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Bevarande av Riksarkivets historiska material**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr382 yrkande 22.
- 2. Nationell strategi för bevarandet av digital information**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr371 och 2005/06:Kr390 yrkande 8.
Reservation (m, fp, kd, c)
- 3. Dokumentation och digitalt bevarande av musik**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr348.
- 4. ABM-samverkan**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr390 yrkande 10.
- 5. SVAR:s verksamhet**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr346.
- 6. Information till folkrörelser angående arkivens betydelse**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr390 yrkande 7.
- 7. Utbildning av arkivarier**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr390 yrkande 6.
- 8. Immateriellt kulturarv**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr390 yrkande 5.
- 9. Småföretagararkiv i Gnosjö**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr318.
- 10. Digitalisering av analogt arkivmaterial**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr275.
- 11. Lokalisering av migrationsprojekt**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr264, 2005/06:Kr270, 2005/06:Kr304, 2005/06:Kr330 och 2005/06:Kr353.

Stockholm den 21 mars 2006

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Lars Wegendal (s), Eva Arvidsson (s), Paavo Vallius (s), Nikos Papadopoulos (s), Gunilla Tjernberg (kd), Siv Holma (v), Matilda Ernkrans (s), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Cecilia Wikström (fp), Anna Lindgren (m), Inger Nordlander (s), Hans Backman (fp), Lars-Ivar Ericson (c), Johan Andersson (s) och Henrik Westman (m).

Utskottets överväganden

Bevarande av Riksarkivets historiska material

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om att regeringen bör redovisa en plan för det historiska arkivmaterialets bevarande.

Motionen

I *motion Kr382* av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –) anför motionärerna att Riksarkivet vid upprepade tillfällen har påpekat att delar av samlingarna förfaller. Enligt motionärerna behövs större satsningar för att de historiska samlingarna ska kunna förvaras på en acceptabel nivå. Motionärerna anser att Riksarkivet är bäst lämpat att utreda vilka satsningar som behövs för att bevara materialet. Regeringen bör redovisa en plan för det historiska arkivmaterialets bevarande (yrkande 22).

Gällande ordning

Arkivlagen (1990:782) stadgar att särskilda arkivmyndigheter ska finnas inom såväl den statliga som den kommunala sektorn för att se till att myndigheter och andra organ fullgör sina skyldigheter när det gäller arkivbildning och arkivvård.

Arkivmyndigheterna har det ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet som framgår av arkivlagen, arkivförordningen (1991:446) och förordningen (1995:679) med instruktion för Riksarkivet och landsarkiven. Riksarkivet, som är chefsmyndighet för landsarkiven, är central förvaltningsmyndighet. Vid Riksarkivet finns bl.a. en nämnd för enskilda arkiv.

Det finns sju landsarkiv i landet. Dessa ligger i Uppsala, Vadstena, Visby, Lund, Göteborg, Härnösand och Östersund. Landsarkivets uppgifter i Stockholms län fullgörs av Stockholms stadsarkiv och i Värmlands län av Värmlandsarkiv. Landsarkiven är arkivmyndigheter och arkivdepåer under Riksarkivet och har i princip samma uppdrag som Riksarkivet på regional och lokal nivå inom sina respektive distrikt.

Av Riksarkivets regleringsbrev för 2006 framgår att det i myndighetens mål ingår att svara för en långsiktigt säker och ändamålsenlig förvaring samt vård av de arkiv som tas emot och förvaras hos arkivmyndigheterna. Riksarkivet ska för regeringen redovisa en sammanfattande bedömning av arkivlokalernas och arkivbeståndens status.

Utskottets ställningstagande

I maj 2005 presenterades en plan för hur Riksarkivet och landsarkiven bättre ska kunna bevara sina samlingar. I planen föreslås en skadeinventering för att lokalisera problemen samt möjliga åtgärder såsom samordnade aktiviteter i syfte att bättre hushålla med resurserna och preventiva insatser (t.ex. enhetliga läsesalsinstruktioner). Planen ligger sedan årsskiftet till grund för Riksarkivets arbete för att bevara samlingarna.

Med anledning av den plan beträffande bevarandet av det historiska materialet som Riksarkivet nyligen har antagit anser utskottet att motionärernas önskemål i huvudsak har tillgodosetts. Utskottet avstyrker därmed motion Kr382 (mp, -) yrkande 22.

Nationell strategi för bevarandet av digital information

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsförslag med krav på en nationell strategi för bevarandet av digital information.

Jämför reservation (m, fp, kd, c).

Motionerna

I *motion Kr371* av Håkan Larsson och Agne Hansson (c) begärs ett tillkännagivande om att utarbeta en nationell strategi för bevarandet av digital information.

I *motion Kr390* av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd) yrkande 8 begärs ett liknande tillkännagivande. Motionärerna anser att det saknas strategi, mål och helhetssyn från regeringens sida på detta komplexa område. Regeringen bör tillsammans med Riksarkivet och Kungliga biblioteket skapa en strategi för bevarandet av digitalt material.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade i betänkande 2004/05:KrU9 om arkivfrågor (s. 18–20) problematiken med bevarandet av digital information. Utskottet tog då ställning till många motioner med snarlika förslag. Utskottet konstaterade att frågan är komplex. De problem som svenska arkivmyndigheter har som en följd av digitaliseringen finns även i andra länder. Med hänvisning till att en rad insatser för långsiktigt bevarande redan hade påbörjats avstyrkte utskottet förslagen om en långsiktig nationell strategi för bevarandet av digital information. Utskottet hänvisade bl.a. till det uppdrag som regeringen givit Riksarkivet och som syftar till att säkra tillgången till digitala handlingar. I regleringsbrevet för Riksarkivet och Landsarkiven budgetåret

2005 gavs ett särskilt uppdrag till Riksarkivet att redovisa de åtgärder som är nödvändiga för att på lång sikt säkra tillgången till allmänna handlingar i digital form.

Riksarkivet har den 1 mars 2006 till Utbildnings- och kulturdepartementet överlämnat rapporten *Att bevara digitala handlingar. Förslag till framtida inriktning*. I den redovisas de statliga arkivmyndigheternas tidigare och nuvarande verksamhet med att bevara digitala handlingar samt ges förslag till åtgärder för att Riksarkivet och landsarkiven ska stå fullt rustade att möta framtiden.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det pågår arbete i syfte att bevara digitala handlingar. Riksarkivet har gjort en kartläggning och lämnat förslag på vilken inriktning arbetet bör ges framöver. Utskottet anser mot denna bakgrund att något initiativ från riksdagens sida inte är erforderligt och avstyrker därför motionerna Kr371 (c) och Kr390 (kd) yrkande 8.

Dokumentation och digitalt bevarande av musik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om att digitalisera musikärvet.

Motionen

Louise Malmström och Billy Gustafsson (s) anser i *motion Kr348* att staten bör underlätta ett överförande av musik till nya medier genom exempelvis ett särskilt uppdrag eller projekt. Motionärerna menar att det är nödvändigt att digitalisera musikärvet för att det ska kunna bevaras. De framhåller också att de ordinarie resurserna inte är tillräckliga för att kunna genomföra ett sådant projekt.

Gällande ordning

I lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument ges föreskrifter om skyldighet att till bibliotek eller SLBA lämna exemplar av dokument (pliktexemplar). Med dokument avses ett föremål som lagrar information för bl.a. avlyssning och fonogram som uteslutande lagrar ljud (1 och 2 §§). Fonogram som framställs i Sverige i minst 50 exemplar ska lämnas i ett exemplar (14 §).

SLBA får enligt förordningen (1996:503) med instruktion för Statens ljud- och bildarkiv även som deposition eller gåva ta emot eller på annat sätt förvärva andra ljud- eller bildupptagningar än de som lämnas som pliktexemplar.

Enligt regleringsbrevet för 2006 ingår det i SLBA:s mål att ljudupptagningar ska bevaras med största möjliga fullständighet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har erfarit att Kulturrådet i februari 2006 beslutade att inom ramen för det s.k. Accessprojektet tilldela det nystartade Sveriges Ljudmigreringscentrum (SLC) bidrag för 2006. SLC avser att utveckla och driva en nationell ljudmigreringsverksamhet. Centrumet ska skapa förutsättningar för ljudarkiv att migrera sina analoga ljudsamlingar. Av ansökan framgår att projektet planeras att fortsätta t.o.m. utgången av 2007.

Utskottet kan konstatera att det finns möjligheter att bevara ljudupptagningar i offentlig regi. I enlighet med motionärernas förslag kan ljudupptagningar migreras till digitala medier vid SLC. Motion Kr348 (s) får därmed anses vara tillgodosedd, och utskottet avstyrker densamma.

ABM-samverkan

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om en ökad nationell samordning mellan ABM-institutionerna.

Jämför särskilt yttrande (kd).

Motionen

I motion *Kr390* av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd) yrkande 10 föreslås en ökad nationell samordning mellan arkiv-, bibliotek- och museiinstitutionerna (ABM-institutionerna). Motionärerna menar att ett aktivt samarbete mellan ABM-institutionerna är viktigt eftersom de förenas i sitt ansvar för kulturarvet. Motionärerna vill påpeka att samarbete inte innebär samgående.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har nyligen behandlat ett identiskt motionsyrkande (bet. 2004/05: KrU9 s. 16–17). Utskottet uttalade att ett samarbete mellan ABM-institutionerna är av mycket stort värde och att det är angeläget att samarbetet fortsätter på lokal, regional och nationell nivå. Vidare konstaterade utskottet att ett ABM-samarbete har vuxit fram på alla dessa nivåer. Yrkandet avstyrktes med hänvisning till det samarbete och de insatser som redan sker.

Som omnämndes vid den tidigare behandlingen inrättades under 2004 ABM-centrum av Statens kulturråd, Kungl. biblioteket, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Nationalmuseum. ABM-centrum, som är ett projekt med slutdatum den 30 april 2007, fungerar som ett sekretariat med uppdrag att främja förståelse mellan arkiv, bibliotek och museer. Det ska särskilt stimulera arbetet att överföra objekt ur samlingar till digital form. ABM-centrum har bl.a. till uppgift att upprätta kontakter och kontaktnät mellan verksamheter på central och lokal nivå samt att anordna ABM-övergripande utbildning inom ämnesområdet. Under hösten 2005 anslöt sig

Naturhistoriska riksmuseet och SLBA till ABM-centrum. I början av 2006 har även Nordiska museet anslutit sig. En utvärdering av projektet ska genomföras under hösten 2006.

Utskottet ser med tillfredsställelse att samverkan på ABM-området ökat sedan den tidigare behandlingen av frågan. ABM-centrum ska ytterligare underlätta samarbetet mellan ABM-institutionerna. Utskottet kommer med intresse att följa den fortsatta utvecklingen. Med det anförda får motionärernas förslag anses som tillgodosett. Utskottet avstyrker motion Kr390 (kd) yrkande 10.

SVAR:s verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om SVAR:s verksamhet.

Motionen

Agneta Lundberg och Hans Stenberg (s) tar i *motion Kr346* upp Svensk arkivinformations (SVAR) arbete. Motionärerna anser att det är angeläget att det tas ett helhetsgrepp om SVAR:s verksamhet för att få till stånd en positiv och stabil utveckling. Av motionen framgår bl.a. att SVAR har mycket stora möjligheter att erbjuda nya arbetstillfällen inom den nya tekniken under förutsättning att ekonomiska möjligheter erbjuds. Vidare anser motionärerna att det förslag till ny författningsreglering som presenteras i utredningen om folkbokföringsuppgifter hos arkivmyndigheterna (SOU 2004:106) snarast bör sättas i kraft. Ytterligare material som delvis redan är digitaliserat kan då göras tillgängligt av SVAR.

Gällande ordning

SVAR, som bedriver verksamhet på ett antal platser i Sverige med Ramsele som huvudort, är en delvis avgiftsfinansierad enhet inom Riksarkivet. SVAR har till uppgift att göra arkivmaterial tillgängligt för forskning och undervisning. SVAR har kompetens inom områdena mikrofilmning, digitalisering, digitala söksystem samt distribution av arkivinformation över Internet.

Sedan 2003 har arkivmyndigheterna som alternativ till mikrofilmning övergått till att spara folkbokföringsuppgifter i digitala register. Användningen av dessa register medför samtidigt att personuppgiftslagens (1998:204) bestämmelser blir tillämpliga.

Utskottets ställningstagande

Arkivmyndigheters behandling av folkbokföringsuppgifter har nyligen utretts (SOU 2004:106). Utredningen har prövat hur tillgängligheten till arkivmyndigheternas folkbokföringsuppgifter kan anpassas till personuppgiftslagens krav på skydd av den personliga integriteten. Utredningen har föreslagit en ny lag om behandling av folkbokföringsuppgifter hos de statliga myndigheterna. Den föreslagna lagen reglerar bl.a. utlämnande i form av direktåtkomst till folkbokföringsuppgifter, genom publicering på Internet.

Enligt inhämtad uppgift bereds inom Regeringskansliet ett förslag med anledning av utredningen. En lagrådsremiss avses bli överlämnad under våren 2006.

Utskottet anser att frågan om allmänhetens tillgång till arkiverade folkbokföringsuppgifter oavsett medium är angelägen. Det är därför positivt att ett förslag från regeringen är under beredning. Med anledning av att regeringen redan har sin uppmärksamhet riktad på frågan avstyrker utskottet motion Kr346 (s).

Information till folkrörelser angående arkivens betydelse

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om information till folkrörelser om arkivens betydelse.

Jämför särskilt yttrande (kd).

Motionen

Kristdemokraterna framhåller i *motion Kr390* att många enskilda arkiv förstörs på grund av okunnighet om materialets betydelse. Många idrottsföreningar har t.ex. arkiv av kulturhistoriskt värde som riskerar att förstöras eftersom de ansvariga inte förstår värdet i samlingarna. Riksarkivet bör därför ges i uppdrag att informera och utbilda föreningar, folkrörelser, organisationer och enskilda i arkivhållning. Det ska enligt motionärerna genomföras i samarbete med t.ex. Riksidrottsförbundet och studieförbunden (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

Ett identiskt motionsyrkande behandlades i bet. 2004/05:KrU9 (s. 24–26). Utskottet menade då att det är angeläget att de idrottshistoriska arkivalierna kan bevaras för framtida forskning. Riksarkivet och idrottsrörelsen har tillsammans gjort betydande insatser på området, även om mycket återstår att göra.

Det befintliga regelverket medger att Riksarkivet och landsarkiven ger råd åt enskilda arkiv. Vid behandling av det tidigare yrkandet hänvisade utskottet till dessa instruktioner och ansåg att ett särskilt uppdrag enligt vad som föreslogs i motionen inte var nödvändigt.

Utskottet vill liksom vid sin tidigare behandling av denna fråga framhålla att det är angeläget att de idrottshistoriska arkivalierna kan bevaras för framtiden. Utskottet finner att Riksarkivets och landsarkivens instruktioner i detta avseende är desamma som vid den tidigare behandlingen och avstyrker därför motion Kr390 (kd) yrkande 7.

Utbildning av arkivarier

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion beträffande vikten av välutbildade arkivarier hos Riksarkivet och landsarkiven.

Jämför särskilt yttrande (kd).

Motionen

Kristdemokraterna föreslår i *motion Kr390* att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om vikten av att Riksarkivet och landsarkiven har en välutbildad personal (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

I betänkande 2004/05:KrU9 (s. 35–37) behandlade utskottet ett identiskt yrkande från Kristdemokraterna. Utskottet framhöll då att det självfallet är angeläget att arkivmyndigheterna kan upprätthålla en hög och adekvat kompetens hos personalen. Riksarkivet har utarbetat en kunskapsstrategi för perioden 2005–2008. I strategidokumentet framhålls bl.a. att myndigheten har behov av personal med vetenskaplig erfarenhet och att fortbildningsbehoven för arkivariepersonalen särskilt inbegriper IT-området. Vid behandlingen av det tidigare yrkandet konstaterade utskottet att det ankommer på myndigheten att söka fullfölja strategin och kontinuerligt anpassa den till nya behov som kan uppstå.

Utskottet vill återigen framhålla att det självfallet är viktigt att arkivmyndigheternas personal har en hög och tillräcklig kompetens. Utskottet vill liksom tidigare påpeka att det är myndighetens ansvar att fullfölja sin kunskapsstrategi och vid behov anpassa den efter nya förhållanden. Med det anförda avstyrker utskottet motion Kr390 (kd) yrkande 6.

Immateriellt kulturarv

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om Sveriges anslutning till Unescos konvention till skydd för det immateriella kulturarvet.

Motionen

Kristdemokraterna yrkar i *motion Kr390* på att regeringen ska återkomma med ett förslag på hur Sverige kan ansluta sig till Unescos konvention för skydd av det immateriella kulturarvet (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Unesco antog vid sin generalkonferens 2003 en konvention för skydd av det immateriella kulturarvet. Med immateriellt kulturarv förstås enligt konventionstexten ett kulturarv som har överförts mellan generationer. Företeelser som är unika för respektive stat ska prioriteras. I första hand ska kulturarv som är hotade säkerställas. För närvarande har 25 länder ratificerat konventionen.

Inför en svensk ratificering av konventionen om skydd av det immateriella kulturarvet krävs, enligt regeringens bedömning, en genomgång av de konsekvenser som konventionen kan väntas få vid den nationella hanteringen av frågorna. Särskilt gäller detta de artiklar i konventionen som rör nationella frågor.

Mot bakgrund av att konventionen antagits har Utbildnings- och kulturdepartementet inbjudit företrädare för Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet och Riksarkivet till en diskussion om den framtida hanteringen av konventionsarbetet. I syfte att ratificera konventionen avser Utbildnings- och kulturdepartementet att fortsätta arbetet med att i samverkan med berörda myndigheter analysera konsekvenserna för den nationella hanteringen av frågorna.

Utskottet kan konstatera att Regeringskansliet och berörda myndigheter arbetar för en ratificering i enlighet med vad motionärerna har anfört. Utskottet ser ingen anledning att föregripa det arbetet. Utskottet avstyrker därför motion Kr390 (kd) yrkande 5.

Småföretagararkiv i Gnosjö

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om startandet av ett större nationellt småföretagararkiv i Gnosjöregionen.

Motionen

I *motion Kr318* anför Maria Larsson (kd) att det bör skapas ett större nationellt småföretagararkiv som kan fungera som en länk mellan forskningsvärlden och företagsvärlden. Motionären föreslår att arkivet förläggs till Gnosjöregionen med anledning av regionens anseende som småföretagens centrum.

Gällande ordning

Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv fördelar sedan 1992 allt statligt stöd till enskild arkivverksamhet i landet. Bland dessa arkiv ingår ett antal näringslivsarkiv. Stödet utgår i form av årliga driftsbidrag till regionala näringslivsarkiv. Det finns generella kriterier som alla näringslivsarkiv som ansöker om driftsbidrag ska leva upp till, bl.a. att arkivet ska vara regionalt (minst ett län som upptagningsområde). Näringslivsarkiv som erhåller driftsbidrag ska till nämnden årligen lämna årsbokslut med revisionsberättelse.

Utskottets ställningstagande

Av Riksarkivets årsredovisning för 2005 (s. 39–40) framgår bl.a. följande om den nuvarande situationen. Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv fördelade under 2005 totalt 1,8 miljoner kronor till 14 regionala näringslivsarkiv. Under verksamhetsåret 2005 genomfördes en översyn av bidragsgivningens regelverk och då särskilt bidragen till näringslivsarkiv. Nya krav på verksamhetens kvalitet och omfattning formulerades. Verksamhetsbidragen till näringslivsarkiv kommer i fortsättningen att fördelas lika mellan bidragsberättigade institutioner, och nystartade näringslivsarkiv kommer att erhålla startbidrag.

Uppföljning av bidragsgivningens effekter bekräftar att driftsbidragen ger en ekonomisk bas för verksamheten men också att de har en multiplikatorverkan genom att dra till sig andra bidragsgivare från offentlig och privat sektor. Näringslivsarkiven har emellertid visat sig ha relativt sett svårare än folkrörelsearkiven att knyta till sig permanenta bidragsgivare vid sidan av det statliga stödet.

Näringslivsarkiven utgör liksom t.ex. arbetarrörelsens arkiv, enligt utskottets mening, en omistlig del av kulturarvet. Det är positivt att det i dag finns så många som 14 näringslivsarkiv i landet. Utskottet vill uppmärksamma att det finns möjligheter för företag, organisationer och privatpersoner att starta näringslivsarkiv och söka bidrag från Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv. Utskottet avstyrker motion Kr318 (kd) med hänvisning till att frågan om ett nationellt småföretagararkiv i Gnosjö ska prövas av Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv.

Digitalisering av analogt arkivmaterial

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om digitaliseringen av analogt material.

Motionen

Gunnar Nordmark (fp) begär i *motion Kr275* ett tillkännagivande om att digitalisera det gamla materialet i Statens ljud- och bildarkiv samt motsvarande arkiv hos svenska medieföretag. Regeringen bör återkomma med en strategi som långsiktigt säkerställer en digitalisering av ljud- och bildarkiven och under vilka ekonomiska villkor detta bör ske. Motionären påpekar även betydelsen av att SLBA tillsammans med SR och SVT försöker hitta samarbetsformer för att undvika dubbelarbete.

Utskottets ställningstagande

Förutsättningarna för det långsiktiga bevarandet har utretts i *Bevara ljud och bild för eftervärlden* (SOU 2004:53). I utredningen föreslogs ett s.k. migreringsprojekt där det analoga ljud- och bildmaterialet digitaliseras över en tioårsperiod till en sammanlagd kostnad av ca 900 miljoner kronor. Man föreslog ett treårigt inledningsprojekt med en resursram på 30 miljoner kronor per år. Regering och riksdag beviljade inte medel för ett sådant projekt, men gav SLBA utökade resurser under två år (2006 och 2007) för att förstärka redan pågående migreringsverksamhet. I regeringens forskningsproposition (prop. 2004/05:80 Forskning för ett bättre liv) angavs att det i första hand skulle gälla public service-material och att arbetet skulle bedrivas i samarbete med public service-bolagen. Propositionen behandlades i utbildningsutskottets betänkande 2004/05:Ubu15.

Utskottet kan konstatera att regeringen och riksdagen redan under föregående riksmöte diskuterat problematiken i anslutning till den offentliga utredning som genomförts. Vid den tidigare behandlingen prioriterades en digitalisering av public service-kanalernas material. Det ankommer på SLBA att genomföra strategiska åtgärder eller göra ytterligare prioriteringar. SLBA ska bedriva migreringsverksamhet i den utsträckning som resursramen medger. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr275 (fp).

Lokalisering av migrationsprojekt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker flera motioner om lokalisering av ett eventuellt migrationsprojekt.

Motionerna

Flera motioner behandlar lokaliseringen av SLBA:s migreringsprojekt. Bertil Kjellberg (m) och Birgitta Sellén (c) föreslår i *motion Kr264* att digitaliseringen av ljud och bild omlokaliseras till Västernorrlands län. Motionärerna påpekar att länet har mångårig erfarenhet av arkivverksamhet. Erling Wälivaara (kd) föreslår i *motion Kr270* att migreringen förläggs till någon av de orter i Norrlands inland där militära förband har lagts ned.

I tre motioner föreslås att migreringen lokaliseras till Västervik/Hultsfred i norra Kalmar län. Lennart Beijer (v) föreslår i *motion Kr330* att migreringen förläggs till Hultsfred/Västervik. Motionären anser att migreringsverksamheten ska behandlas utifrån ett närings- och kulturperspektiv och menar att musikindustrin i regionen har den kunskap som krävs. Marie Granlund (s) föreslår detsamma i *motion Kr353*. Motionären menar att det i dessa orter finns kunskap om musikbranschen och att man där satsar på musiklivet. Krister Örnfjäder m.fl. (s) anför i *motion Kr304* att arbetet bör lokaliseras till norra Kalmar län. Motionärerna menar att det är en region som har förlorat arbetstillfällena och som är underrepresenterad vad gäller antalet statliga arbeten.

Utskottets ställningstagande

Motionerna är i sak identiska med motioner som tidigare har behandlats i betänkande 2004/05:KrU9 (s. 38–40). Där ansåg utskottet att det inte var motiverat att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande om lokaliseringen av SLBA:s migreringsprojekt.

Därefter har SLBA, SVT och UR enats om att ansöka om Mål 1-medel för att driva en migreringsverksamhet i Ånge kommun, Västernorrlands län. Ansökan lämnades in den 27 oktober 2005 av Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF), som är huvudman för projektet. Medel beviljades enligt ansökan med beslut i Mål 1-delegationen den 16 december 2005. Projektet befinner sig i en etableringsfas med planerad driftstart i september 2006.

Utskottet kan konstatera att SLBA, SVT och UR gemensamt har valt att lokalisera migreringsprojektet till Ånge. Något tillkännagivande från riksdagen är inte nödvändigt. Utskottet avstyrker därmed motionerna Kr264 (m, c), Kr270 (kd), Kr304 (s), Kr330 (v) och Kr353 (s).

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Nationell strategi för bevarandet av digital information, punkt 2 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Gunilla Tjernberg (kd), Lena Adelsohn Liljeroth (m), Cecilia Wikström (fp), Anna Lindgren (m), Hans Backman (fp), Lars-Ivar Ericson (c) och Henrik Westman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell strategi för bevarandet av digital information. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr371 och 2005/06:Kr390 yrkande 8.

Ställningstagande

Övergången till den digitala tekniken utgör en mycket stor utmaning på kulturarvsområdet. Det papperslösa samhället har medfört att en helt ny typ av material ska bevaras för framtiden. Det finns en risk att Sverige kommer att förlora stora delar av det digitala kulturarvet om inte åtgärder i syfte att bevara materialet prioriteras. Därför bör det snarast utvecklas system och rutiner för en arkivstrategi som är anpassad till den digitala miljön. Riksarkivet har till Utbildnings- och kulturdepartementet nyligen överlämnat rapporten *Att bevara digitala handlingar. Förslag till framtida inriktning*, vilket enligt vår mening är ett steg i rätt riktning. Vi anser emellertid att regeringen tillsammans med framför allt Riksarkivet och Kungl. biblioteket nu ska gå vidare och skyndsamt utarbeta en nationell strategi och en långsiktig handlingsplan för att bevara digitalt material.

Med hänvisning till det anförda anser vi att riksdagen bör bifalla motionerna Kr371 (c) och Kr390 (kd) yrkande 8.

Särskilt yttrande

ABM-samverkan, information till folkrörelser angående arkivens betydelse och utbildning av arkivarier, punkterna 4, 6 och 7 (kd)

Gunilla Tjernberg (kd) anför:

Enligt Kristdemokraternas mening behövs en nationell samordning mellan arkiv-, bibliotek- och museiinstitutionerna. Jag anser att ett aktivt samarbete mellan ABM-institutionerna är viktigt eftersom de förenas i sitt ansvar för kulturarvet. Jag vill dock påpeka att samarbete inte innebär samgående. Varje institution måste få bevara sin unika profil och sitt unika uppdrag.

Kristdemokraterna vill även betona vikten av att Riksarkivet och landsarkiven har en välutbildad personal. I ett samhälle där mängden pappersmaterial är oöverskådligt blir besluten om vad som är intressant att bevara för framtiden allt svårare men också allt viktigare. För att skapa rimliga förutsättningar för framtidens forskare är det avgörande att beslut om bevarande tas av välutbildad och kompetent personal.

Vidare behövs, enligt Kristdemokraternas mening, en bredare medvetenhet i samhället om arkivmaterialets betydelse för vår historia. Det är särskilt viktigt eftersom många enskilda arkiv i dag förstörs på grund av okunnighet om materialets vikt. Exempelvis har många idrottsföreningar arkiv av stort kulturhistoriskt värde, som dock många gånger förstörs eller riskerar att förstöras eftersom de ansvariga inte förstår värdet i samlingarna. Kristdemokraterna anser att Riksarkivet ska intensifiera sitt arbete med att informera och utbilda föreningar, folkrörelser, organisationer och enskilda om arkivens betydelse och om möjligheterna att bevara arkivmaterial för eftervärlden.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Kr264 av Bertil Kjellberg och Birgitta Sellén (m, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att placera produktion av digitaliserat ljud och bild till Väster-norrlands län.

2005/06:Kr270 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att produktionen av digitaliserat ljud och bild förläggas till Norr-lands inland.

2005/06:Kr275 av Gunnar Nordmark (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att digitalisera det gamla materialet i Statens ljud- och bildarkiv samt motsvarande arkiv hos svenska medieföretag.

2005/06:Kr304 av Krister Örnfjäder m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om etablering av migreringsverksamhet i Västervik och Hultsfred.

2005/06:Kr318 av Maria Larsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa ett småföretagararkiv i Gnosjöregionen.

2005/06:Kr330 av Lennart Beijer (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skyndsamt tar beslut om att starta migreringen av Arkivet Ljud och Bild och att detta placeras i Hultsfred-Västervik.

2005/06:Kr346 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om SVAR – Riksarkivet.

2005/06:Kr348 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att överväga hur man från statligt håll kan underlätta dokumentation och bevarande av våra musikskatter genom att överföra dem till nya medier.

2005/06:Kr353 av Marie Granlund (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om migreringsverksamhet vid Statens ljud- och bildarkiv.

2005/06:Kr371 av Håkan Larsson och Agne Hansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utarbeta en nationell strategi för att bevara digital information för framtiden.

2005/06:Kr382 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att redovisa en plan för det historiska arkivmaterialets bevarande.

2005/06:Kr390 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

5. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett förslag på hur Sverige kan ansluta sig till Unescos konvention till skydd för det immateriella kulturarvet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av välutbildade arkivarier.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Riksarkivet bör få i uppdrag att utöka sitt arbete för att informera och utbilda folkrörelser och organisationer om arkivens betydelse.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell strategi och en långsiktig digitaliseringsplan för bevarande av digitalt material.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ökad nationell samordning av ABM-samarbetet.